

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 8 may (Cümə axşamı günü) tarixli 175-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

AZƏRBAYCAN

1919 mayıs ayının 8-ində, pancşənbə [cümə axşamı] günü, gündüz saat 11-də Azərbaycan Məclisi-Məbusanı iclası olacağı elan olunur.

HÖKUMƏT ELANI

1) Elan edilmiş tətili-ümumi siyasi və Azərbaycan istiqlaliyyəti əleyhinə olduğuna və bir təqim Azərbaycan demokrasiyası ilə heç bir əlaqəsi olmayan Rusiya savdepiyası nümayəndələri tərəfindən idarə edildiyinə şübhə etməyərək, hökumət cümlə ağılı başında olan fəhlələrə müraciət edib tətilə iştirak etməməyə dəvət edir.

2) Əhalinin mənfəətini nəzərə alaraq, hökumət su yollarında, dəmiryolunda, teleqrafda, telefonla, elektrik mənbələrində, xəstəxanalarda, əczaxanalarda tətilə yol verməyərək, bu mənbələri toxdatmaq [dayandırmaq] istəyənlərin əleyhinə şiddətli tədbirlər icra edəcəkdir.

3) Fəhlələrin haqlı olan iqtisadi tələblərini sərmayədarlar və fəhlələr iştirakı ilə müzakirə etməyi Məsai [Əmək] nəzirinə tapsıraraq, hökumət tətil günləri üçün tətil edənlərdən heç bir kimsəyə muzd verilməyəcəyini elan edir.

4) Mövcud olan idareyi-örfiyyəyə [hərbi rejimə] istinadən, hökumət cümlə əhalini asayış və nizama dəvət və Azərbaycanın istiqlaliyyətini rəxnədar edə [zadələyə] biləcək cümlə hərəkətin qarşısına şiddətli tədbirlər və hökumət idarələri kimi xüsusi idarələrin daxi işlərinə xələl yetirmək istəyənlərə örfi idarənin şiddətli qanunları ilə cəza verəcəyi elan edilir.

Mayıs 6
Hökumət namına
Heyatı-Vükala raisi və
Daxiliyyə naziri: Nasib bəy Yusifbəyli

MÜRACİƏTNAMƏ

“Əhrar” firqəsi fəhlələrə xitabən böylə bir müraciət-namə nəşr etmişdir:

Əmələ qardaşlar!

Azərbaycan istiqlaliyyətini elan etdiyimin gündən bəri Parlament, hökumət sizin halınızı təmin üçün çalışmaq olduğunu bilirsiniz. Siz bilirsiniz ki, fəhlə həyatını təmin etmək sülh zamanında belə üç-beş günlük bir iş deyildir.

Mahəza [bununla belə], əhval və övzanın [vəziyyətin] bu qədər müşkül və çətin bir zamanında hökumət yenə sizi unutmamış, məişət və güzəranınızı təmin üçün az işləməmişdir. İndiyə qədər işlənen işlər sizə sübut edə bilər ki, Azərbaycan Hökuməti, Azərbaycan Parlamanı hər şeydən əvvəl sizi rahat etmək üçün çalışır. Öylə isə, siz rahat olacağınız, sizin halınız siz istədiyiniz kimi təmin olacağına inanıb hökumətinizə zidd olan heç bir hərəkətdə bulunmamalısınız. Azərbaycan Hökumətinin mənafeyini, Azərbaycan istiqlaliyyətini hər kəsdən əvvəl siz müdafiə etməlisiniz, qorumalısınız!

Məəttəəssüf [təəssüf ki], Azərbaycan istiqlaliyyətinə, azərbaycanlılar əmalına daban-dabana zidd olan və əski rus hakimiliyini arzu edən bir qaç müziri [zərərlı] ünsürlər sizin aranızda girib, siz yağlı sözlərlə aldadaraq, kəndi əlinizlə əkdiyiniz ağacı kəndinizə kökündən kəsdirmək istəyirlər.

Siz keçən sənə bu yağlı sözlərin nəticəsini gördünüz, meyvələrini yediniz. O meyvələrin ləzzətini biz unutmamışız, siz də unutmasınız zənn edirik. Sizə vəz edən-lər gündə bir nam təqinaraq kəndi murdar fikirlərinə yürütmək üçün gah millətpərəst, gah bolşevik olur və istədiklərini yapırırlar.

Sizin aranızda bulunun bu müziri ünsürlərin törətdiyi hiylə və təzvirin [fırıldaqşın] ödnünü hökumət səriyyə [sürətə] alacaqdır və sizin haqlı tələbləriniz isaf olunaraq [yerinə yetirilərək] dərdlərinizə çərə ediləcəkdir. Fəqət siz bunu düşünməlisiniz ki, hər fərd və hər sinifin xüsusi arzusuz olduğu kimi, ümumi arzusuz da var. Sizin xüsusi arzunuz təmini-məişətdir [dolanışığınızı təmin etməkdir]. Bu arzu yalnız sizin deyil, böyük-küçik, əkinçi-əmələ, tacir – valhasil bütün insanların hər birinin kəndinə məxsus bir şəkildə bu arzusuz var. Hər kəs kəndi məişətini kəndi istədiyi yolda təmin etmək, dünyada rahat yaşamaq istar. Fəqət bu xüsusi arzudan başqa bir də ümumi arzu var ki, yuxarıda bəyan olunan siniflərin hər biri hey-ni-həyatında [bütün həyatı boyu] kəndi xüsusi arzularını işbu ümumi arzuva fəda etməyə hazırdır.

İştə, bu gün həpimizin ümumi arzumuz – Vətənin səadəti, Azərbaycanın istiqlaliyyəti, vətənimizin bircəfəlik rus istilasından azad olmasıdır. Sizin keçən sənədə göstərdiyiniz fədakarlıq bizə isbat etdi ki, siz də bu ümumi arzuva şərkisiniz və hey-ni-hacətdə [lazım gəldiyində] kəndi xüsusi arzunuzu arzuvi-ümumiyyə fəda etməyə də hazırınsız.

Binənileyh [ona görə], sağdan olsun, soldan olsun, istiqlaliyyətimizin iffətinə, vətənimizin salamat və səadətinə, hökumətimizin heysiyyətinə əl uzadacaq hər bir fərd və cəmiyyəti kəndinizə düşmən bilib, onların yağlı və tatlı [girin] sözlərinə aldanmamızı sizə tövsiyə edirik.

Azərbaycan el firqəsi “Əhrar”
Bakı Mərkəzi Komitəsi tərəfindən

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Royter ajansından

London - Klemansonun təvəqqesinə görə, edam cəzasına məhkum edilən Kottinin edamı 10 il qatorka cəzasına təbdlil edilmişdir [dəyişdirilmişdir].

Berlin - Bavariya kəndçilərin[in] başcısı Şura Hökuməti əleyhinə çıxaraq Münxənə ərzaq gətirilməsinə mane olması ilə təhdiddə bulunur. Nürnberqdə spartaklar çıxışda bulunmuşlardır. Hökumətin güclü dəstəsi hal-hazırda şəhəri mühasirə edib, Vürtemberq Şurası Şura Cümhuriyyəti əleyhinə səs vermişdir. Münxendə üç sosialist firqəsi yek-digərinin [bir-birinin] əleyhinə işləyirlər. Mükəmməl iğtişaş davam edir.

Berlin - Braunşveyqdə ümumi tətil başlanmışdır. Banklar, qəzetə idarələri, dəmiryollar və tramvay tətil etmişdir.

- Pəstədən xəbər verilir ki, Macarıstanda Otvarda Qırmızı qoşun əfradı [əsgərləri] ilə çexlər arasında qanlı müsadimə [toqquşma] vəqə olaraq 30 nəfər Qırmızı qoşundan, 160 nəfər çexlərdən qətl olmuşlardır.

London - Ravayata görə, general D'Esperi bəyan etmişdir ki, Odessanı Müttəfiqlər əldə saxlaya bilərdilər. Fəqət əhaliyə ərzaq yetmədiyi üçün oranı təxliyyəyə qərar vermişdir. Hal-hazırda bolşeviklər Krıma soxulmaq istəyirlər. İndidən fransız və yunan əsgərləri ilə etilafə [razılığa] girişmişlər. Bolşeviklərin məlumatına nəzərən, onlar təzyiq edilmişlərdir. Sevastopolun şimal cəhətinin 30 verstliyində mövcud Perkopolu bolşeviklər işğal etmişlərdir. Omskdən rəsmi surətdə xəbər verilir ki, Sarapul dairəsində iki bolşevik dəstəsi məğlub edilmişdir. Yaralananların miqdarı 900 nəfərdir.

QƏBAHƏTLİLƏR
CƏZALARINA ÇATIR

Möhtərəm “Azərbaycan”ı oxuyanlar bu son vaxtlarda vəzifədə sui-istəmal [sui-istifadə] edən və rüsvətxor məmurların İstinaf Məhkəməsi müddəayi-ümumisi [Məhkəmə Palatası prokuroru] tərəfindən təhti-məsuliyyətə [məsuliyyət altına] alınmağa başlanmalarını oxumaqdadır. Vətənin və camaatın da ən böyük təhlükəsi böylə xain məmurların vücudu olması şübhə-sizdir. Buna məbni [buna əsasən], böylə məmurların cəzalarına çatması, aradan çıxması xüsusunda say və müavinət nəinki yalnız bir hökumətin, bəlkə ümum əxşasın [bütün adamların] ən birinci vəzifəsidir.

Bakı şəhər və vilayəti üçün təyin edilərək bu yaxınlarda gələn İstinaf Məhkəməsi müddəayi-ümumisi Əli bəy İristov pak fəal və namuskar bir zat olmasını onun taniyanlar bilirlər.

Əli bəy Bakıya gələr-gəlməz cəzaya müstəhəqq [layiq] olan məmurları istər mülkiyyədə [dövlət idarəsində] olsun, zabıtyıyda [səyasi qurumlarında] olsun və yaxud ədliyyədə olsun, bir-er-birər təhti-məsuliyyətə alaraq həbsxanaya yatırımaqdadır.

Fəqət Əli bəy həzrətlərinin özü deməsinə nəzərən, böylə məmurlarla mübarizədə və onları təmizləməkdə necə ki lazımdır məqsədunda nail olmamayı.

Səbəb isə haman məmurlar əleyhinə iqəməyi-dava edənlərin [şikayət edənlərin, məhkəmə iddiası qaldıranların] müddəayi-ümumiyyə deyil, məmurların öz rəislərinə şikayət etmələridir.

Zira, məmurlardan verilən şikayətlərə əksər övqat [cox vaxt] rəisləri etinə etməyirlər. Bəzi vaxt dəxi öz təd-abir [tədbirləri] və vasitələri ilə təhqiq və radd edirlər.

Müddəayi-ümününin də bundan xəbəri olmayır ki, qəbahətli məmurun təhti-məsuliyyətə alınmasını tələb etsin.

Doğrudur, istibdad qanunu mövcibinə [əsasında], heç bir məmur öz rəisinin rızası olmağsızin təhti-məsuliyyətə alınmamaz. Buna məbni də [buna əsasən də], məmurlardan edilən şikayətlər haman məmurun rəisinə edilməlidir. Fəqət müddəayi-ümumi dəxi bir məmurun təhti-məsuliyyətə alınmasını haman məmurun rəisindən tələb etmək haqq və səlahiyyətinə qanunən malikdir. Buna məbni də məmurun rəisinə deyil, birbəş müddəayi-ümumiyyə hər bir məmurun xilafı-qanun [qanunazidd] hərəkəti müqabilində şikayət vermək olar ki, bu da müddəayi-ümumi Əli bəy həzrətlərinin arzusudur.

M[im]. S[im].

TƏTİLİ-ÜMUMİ

Türk Ədəmi-Mərkəziyyət “Müsavət” firqəsi Bakı Komitəsi böylə bir müraciətnamə nəşr etmişdir:

6 may 1919

Əmələ yoldaşlar!

Bu zabastovka [tətil] siyasidir, çünki kollektivi ortaya atıb da o vasitə ilə sizi ingilis qüvvəti ilə müharibəyə çəkmək istəyirlər.

Əmin olunuz ki, sonra növbət Azərbaycan Hökumətinə və Azərbaycanın istiqlalına gələcəkdir.

Bakını Rusiyyəyə bitişdirmək istəyən bolşeviklər sizi istər-istəməz zabastovkaya çəkirlər, yolları bağlayırlar, həyatı durdururlar. Fəqət biliniz ki, bu surətlə əmələnin hali yaxşılaşmaz. Biləks [əksinə], şəhərə buğda gəlməz, bazardakı ərzaq gizlədilər, bahalıq daha da artar, çörək tapılmaz, müşkülət çıxar.

Deyirlər ki, təfavüt yoxdur, Hacı-Tərxan [Həştərxan] yolu açılmasa, bu hal bir ay sonra olacaq. Mədənçilər mədənləri bağlamaq məcburiyyətində qalacaqlar. Fəqət, konferansiyanın bolşevikləri kimi, hökumət, Parlament dəxi bu halı görür, düşünür. Təbiidir ki, çərə görür. Hacı-Tərxan yolu açılmasının lazım olduğuna hökumət özü də qanədir. Fəqət nə şərtlə?

Azərbaycan ilə əlaqəsi olmayan, Azərbaycanca cəndan düşmən olan Mirzəyanlar, Mikoyanlar, Çurayevlər əlbəttə ki, araya şuluqluq salmaq üçün gözlərini yumub hər növ hərəkət çıxara bilərlər. Fəqət biz də böylə edə bilərmiyiz? Bizim hökumətimiz var ki, məmləkətin

müqəddaratından məsuldur. Onun tədbirlərini görməli, onun arxasından getməliyiz.

Siz, bolşeviklərin də idarəsini gördünüz. Hacı-Tərxan da onlarda, Bakı da onlarda ikan mədənlər nə halda idi? Hacı-Tərxana nə qədər neft çıxara bilirdirdi və sizə gündə nə qədər qoz və nə qədər fındıq verirlərdi?

Əlbəttə, yerinizdən olmayın. Rusiya bolşeviklərinin intriqasına aldanmayın. Onlara Rusiyadan pul gəlmiş, adam gəlmişdir. Onların məqsədi bizi ingilislərlə vuruşdurmaqdır. Bu gün bizim dostumuz kimi görünürlər, fəqət sabah əllərinə fürsət düşsünca, yenə müsəlman əmələsi kəndişini bu yolda, kəndi millətdaşlarını barrü-biyabənlərdə [çöldə-düzdə, səhərdə] görsün.

Mart günlərini yadına salsın!

Hökumət işləmək istəyən fəhlələri onlara cəbr etmək [zor işlətmək] istəyənlərdən mühafizət etmək üçün tədbirlər görmüşdür. Kimsə qorxmasın, işinin üstündə bərk dursun, zabastovka etməsin.

Daha dünənkı bəyannamamızda deyirdik ki, iqtisadi tələblər qəbul edilir. Yalnız siyasi tələblərdən vəz keçməli və Azərbaycan əmələsinin işini Azərbaycanı dost tutan şəxslər aparmalıdır.

Roçilda

Mayın 5-ində Ramanada Roçildə 500[-ə] yaxın müsəlman əmələlərinin yığnağı olub, Zulfüqr Məhəmmədov tərəfindən zabastovka haqqında daklad edildikdən və əmələlər tərəfindən məsələ müzakirə olunduqdan sonra ittihadla [hamılıqla] qəbul edilmişdir ki, “Müsavat” firqəsi tərəfindən caiz görülməyənə, bir müsəlman əmələ zabastovkaya iştirak etməməlidir. Ələveibərən [buna əlavə olaraq], bütün zavod komissiya əzalarına [üzvlərinə] düsturüləməl [təlimatnamə] verilməlidir ki, onlar tətil komitəsinə girməyi, onun seçsinə iştirak etməsinlər.

Nefto-motolarda

Elektrik qüvvəti ilə işləməyən bütün nefto-motorlu firmalarda olan müsəlmanlar və qışman də ruslar Mərkəzi Tətil Komitəsinin əmrinə baxmayaraq işlərinə davam etməkdədirlər. Şibayev, Volçinski, Mantaşov, 5-ci qruppa, Adamov, Aramazd, Abent, Fartok və qeyrə firmalar bu qəbildəndir.

Suraxanıda

Suraxanıdakı nefto-motollarla işləyən firmalar zabastovka etməmişlərdir.

Bibiheybətdə

Kəza [eləcə də], zabastovka yalnız “Elektriçeski Sila”nın dayanması üzündən əmələ gəlmiş, yoxsa nefto-motollarla işləyən zavodlarda zabastovka olmamışdır.

* Mərkəzi Tətil Komitəsi Raisi-vükala [Baş nazir] və Məsai [Əmək] nəzirinə böylə bir kağız göndərmişdir:

“Həmin mayısın 7-ci gecəsi bir çox yoldaşlarımız tövqif [həbs] edilmişlərdir. Binaənileyh [ona görə], tələb edirik ki, təcili surətdə onların azad edilməsi barəsində lazımi binəgüzərliqda bulunulsun [sarancam verilsin] və minbə [bundan sonra] heç bir təvqifat icra edilməsin. Əks surətdə biz üçüncü sıra müəssisələr tətilinə məcbur olacağız.”

Mərkəzi Tətil Komitəsi

“Tətil Komitəsi əxbarı”nda xəbər verilir ki, dövləti xidmətlərdə olan məmurlar ittifaqı da tətil elan etmək istəyirmiş. Aldığımız məlumata görə bu xəbər iftirdən ibarətdir. Bütün dövləti idarələrdə işlər adət üzrə getməkdədir.

Tağıyevin fabrikası

Saat 12-də mitinq dəvət edilmişdi. Staçkom əzasından [Tətil Komitəsi üzvlərindən] Muxtar nam [adlı] birisi gəlib mitinqi dağıtmaq istar, fəqət Səmad bəy buna mane olaraq mitinq davam edir və nəhayət hamısı gedib işləməyə qərar verirlər. Fəqət elektrik qüvvəsi olmadığından məəttəl qalırlar. Qüvvə olan kimi işləyəcəkləridir.

Beli-qorod

Şibayev teatrosunda böyük mitinq varmış və tətil komitəsi nümayəndəsi ilə “Müsavat” nümayəndəsinin mübahisətinə və “Müsavat” nümayəndəsi Fəhlə Konfransının hərəkətləri haqqında məlumat verdikdən sonra müsəlman əmələlər bir səslə işləməyi təhti-qarara almışlardır. Beli-qoroddə [Ağ şəhərdə] ümum müsəlman əmələləri işləyirlər.

Suraxanı

Bir mitinqdə tətilin iqtisadi deyil, siyasi olduğunu qeydlə əmələlər işləməyi təhti-qərara almışlardır.

Benkendorfün 18-ci qəstokunda [sahasında] Əjdər nam [adlı] birisi say edirmiş tətil olsun. Səhətgəqulu nam isə əksinə çalışırmış. Nəticədə fəhlələr işləmişlər, ancaq mübarizə edənlərdən Əjdər bıçaq ilə başından yaralanmışdır.

Bu surətlə Suraxanıda Kaspi-Çernomorski mədənin rus əmələlərindən başqa ümum firmaların müsəlman və qeyri-müsəlman əmələləri işləyirlər.

Balaxana

Kokorev 8-ci qəstokda [sahədə] əmələlər işləmək istəmişlər. Ancaq məslyonşıklar [yağlayıcı fəhlələr] işə buraxmamışlardır.

“Kaspiyskoye tovarışestvo” mədən əmələləri (müsəlman) işləyirlər və müdiriyyətə xəbər vermişlər ki, tətil etməyəcək və maşqlarını kantordan alacaqlardır.

“Ter-Akopov” 75-ci qəstokda müsəlman əmələləri işləmək istəmişlər. Ruslar toku buraxmışlardır. Bu halda bir nəfər kazanlı türk gəlib motoru işlədib, fəhlələr işləmişlər.

Şibayev Çaləkan uçastoku əmələləri işləyirlər. Balaxanada hər yerdə ki, motor və buxar var, müsəlman əmələləri işləyirlər. O yerdə ki, elektrikdir, məəttəl qalmışlar, amma tətil etməyirlər.

Nobelin birinci nömrə mədəninə müdir bir tərtəlsikə [dartaçyıya] demişdir iş yoxdur. O cavab vermişdir ki, man tətil bilməm, işləyəcəyəm.

Rəzaqulu nam bir tələbə (Hümmət), fəhlələri tətilə dəvət etmişdir. Fəhlələr isə onu eşitmək istəməyib qovmuşlar və işləməyi təhti-qərara almışlardır.

Binəqədiddə

Cəmi mədənlər tamamilə işləyirlər. Bəzi yerlərdə ki, rus əmələsi tətil etmişdir, onların da işini müsəlmanlar görürlər.

Sabunçuda

“Lianozov”, “Bakı Rus Neft Cəmiyyəti”, “Şibayev”, “Kəlantarov”, “Mirzəyev” (50), “Çeknorov”, “Ter-Akopov” 47, 64 və 16, “Russki neft” 15-inci qrup, “Şibayev-Vəzirov”, “Şibayev-Çelokanski”, “Balaxana-Zabrat”, “Aramazd”, “Adamov”, “Mantaşev”, “Kaspiyskoye tovarışestvo” və sairləri tamamilə işləyirlər.

Ramanada

Əsədullayev mədəninə mitinq olub, tətil komitəsi seçmək istəmişlər. Amma müsəlman əmələləri razi olmayıb, işləməyə başlamışlardır.

Nobel 7-ci uçastokda əmələlər işləmək istəmişlər, müdir qoymamışdır. Fəhlələr bəratülqövl [protokol] yazıblar.

Zabratda

Zabrat tərəfdə ümum müsəlman əmələləri işləyirlər.

Bibiheybət

Ümum müsəlman əmələləri işləyirlər, ancaq elektrik lazım olan bəzi yerlərdə məəttədlirlər.

Çorni-qorod [Qara şəhər]

Cəmi müsəlman əmələləri işləyirlər. Şəhər saat 10-da Nobel zavodunun əmələ və sənətkarları ümumi iclas çağıraraq qəti surətdə qərar vermişlər tətil etməsinlər.

Dəmiryolunda

Səbiq “Ejen Şmid” müsəlman əmələləri dəmiryol deposuna gedib, oranı işlətməyə başlamış və son nəfəslərinədək işi yatırmamağı təhti-qərara almışlardır.

FƏHLƏLƏRİN MƏKTUBU

Azərbaycan Cümhuriyyəti Məsai Nəzarəti-cəlləsinə 1919-cu sənəsi 6 mayıs tarixində, şəsnbə [çərşənbə axşamı] günü saat 1-də, bir yerdə ictimə etmiş “Kaspi neft yoldaşları”nın 115-ci, 241-ci, 23-cü, 46-cı uçastok mədənləri müsəlman əmələləri tərəfindən maruzələridir.

Biz balada müəhərrər [yuxarıda yazılan] mədənlərdə çalışan müsəlman əmələləri heç bir təşkilat tərəfindən tətilə dair məlumat almış olmadığımızdan məədə [əlavə], tətil etməyi kəndi vətən və millətimiz üçün son dərəcə xətrəli [təhlükəli] olduğu nöqtəyi-nəzarindən son tətildə iştirak etməməyi qərara aldıq. Hər halda hökumətimizin əmrinə itaətə hazır olduğumuzun ittilaya müsarət etməklə [dərhal xəbər verməklə], tətil davamı müddətində məvaciblərimizin müntəzəməm verilməsinə müsəidə buyurmaları rica olunur.

BAYRAĞIMIZ SARSILMAZ

Müqəddəs bayrağımızın münəvvər [nurlu] rəngləri günəşin ziya və şəfəqləri kimi təcəlli edir. Zülmət dostu olan sağ və sol düşmənlərimizin xain gözləri bu nurlardan qamaşır.

Münəvvər bayrağımızın uğrəngli parçarasını övci-səməya [göyün ən yüksək nöqtəsinə] qaldıran ağacı iti bir ox olub alçaq düşmənlərimizin qara qəllərini dəşməkdədir.

Müzəffər bayrağımızı möhkəm tutmuş olan müqəddəs əllərin getdikcə artmaqda olan qüdrət və qüvvəti zalım düşmənlərimizin namərd belini sındırmaq və alçaq başlarını əydirmək üzrədir.

O xain gözlər, qara qəllər, namərd bellər və alçaq başların sahibləri azab çəkirlər. Ruhları inciyir, bədənləri ağrıyır. Vicdan əzabı altında haqq qapısında sürünən ibleis kimi, müqəddəs bayrağımızı qabağında əziləb-büzülür və bu bayrağı qapmaq, ağacını sinq-sinq və parçasını parapara etmək üçün bayraqdar üzərinə cummaq və soxulmaq istəyirlər...

Əbəş zəhmət!

O ağac sinmaz, o nur sönməz, o əl dönməz! Çünki bayrağımız haqq bayraqdır. O, bir millətin hüquqi-başəriyyəsinin harisidir [gözetçisidir]. Bir millət ki, onun da insan kimi yaşamağa haqqı vardır. Bir millət ki, daha əsir olmaq istəməyir!

Nahaq say!

Zülüm və əsarətin yoğun zincirlərini qırıq-qırıq etməyə qadir olmuş bir millətin haqq və hüriyyət bayrağı enməz, sarsılmaz!

Ayn.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

And vermə rəsmi

Dünən gündüz saat 12-də Təzəpir məscidi həyatində Azərbaycan Parlamentinin mühafizəsi üçün təzə təşkil olunmuş mühafizə böliyyəinə və hökumətin konvoy dəstəsinə, Azərbaycan Cümhuriyyətinə və Parlamentinə sədiq qalacaqları üçün and vermə rəsmi [marasımı] icra edilmişdir. Məzkur [deyilan] dəstələrə Azərbaycan Hökumətinin şeyxülislamı [Axund Ağə] Ağəalizadə and vermişdir. Parlament sədri Həsən bəy Ağəyev başda olmaq üzrə Parlament üzvlərindən bəziləri iştirak etmişdir. Həsən bəy Ağəyev canabları əsgərləri təbrik edib, sonra rəsmikeçid qəbul etmişdir. Parlament üzvü Məhəmməd Əmin Rəsulzadə canabları dəxi əsgərləri təbrik etmişdir. And vermə mərasimindən sonra əsgərlər musiqi çalə-çalə izdihəmin alqışları altında paytaxt küçələrinə çıxmışlardır.

* Mayın 1-indən 5-inə qədər Bakı qalabəyisi [komendantı] tərəfindən edilən binəgüzərliqə [səran-camə] görə icazəsiz əslinə [silah] gəzdirməkdə müt-təhim edilən bir çox şəxslərdən 15 dənəyə qədər bəratülqövl [protokol] tərtib edilmişdir.

* “Yoldaşların” Mərkəzi Tətil Komitəsi tərəfindən çap edilmiş olan “İzvestiya” adlı yarım vərəq qəzetəyə baxdıqda, tətilin onlar üçün ən “müvəffəqiyyətli” surətdə getməkdə olduğu gözə çarpır. Guya müsəlman əmələləri də ümum Bakı əmələləri ilə bərabər tətilə iştirak edib, bütün həyatı durdurmuşlar. Həqiqət-halı bir tərəfə buraxıb, guya oxuyucuların mədən dairəsindən yüz verstlərlə kənar olduqlarını zənn edib də əhval haqqında birtərəfli məlumat verilir. Həlbuki hər kəs mədən dairəsinə çıxarsa, aşkar görəcəkdir ki, tamamilə əksinədir.

Dünən şəhərdən şəhərdə sükunət edən [yaşayan] müsəlman əmələlərini, qazan təmizləyənləri və başqalarını çox adam işə gedən görmüşdür. Binəqədiddə mədənlər ta srağəgündən bir dəqiqə də olsa dayanmayıb öz işlərində davam edirlər. Başqa mədənlərdə dəxi motor və qazanla işləyən mədənlər müsəlman əmələləri tamamilə işlərinə davam etməkdədirlər.

Kokorev mədəninə rus və erməni əmələləri müsəlmanları işdən saxlamaq qəsdı ilə motorun bəzi hissələrini çıxarıb aparmışlarsa da, bir qədərdən sonra əmələlər yenə düzəldib işə başlamışlardır. Şəhərdə tətildən heç bir əlamət müşahidə olunmayı. Fəqət axşamlar elektrik olmadığından, ona adət edən sinif bir qədər “darıxır”. Vailla [yoxsa] havanın aydınlığı bunu dəxi bir dərəcə raf edir [aradan qaldırır]. Dünən axşam əhali gecə saat 12-dən daha gec küçələrdə gəzməkdə idi. Aşağı və miyana [orta] sinif işə işigə ehtiyac belə hiss etməyir. Axşam polis nəfəratı artıb, küçələrdə ümumi asayış hökmfərmə idi [hökm sürürdü]. Dünən şəhər mədən dairələrindən məlumat almışdır ki, ümum müsəlman əmələləri öz işlərində davam edirlər. Şəhərdə hökumət sarancamı ilə bir çox adamlar, müfəttisnər [provokatorlar] və qeyriləri dərədst [tutulmuş] və məhbus edilmişlərdir. Yoldaşların əhvalı xeyli pərişandır. Raboçi Klubda [Fəhlə Klubunda] əvvəlki fəaliyyət müşahidə olun-mayı. Biləks [əksinə], hər yerdə bir şaşqınlıq, qarğışalıq gözə çarpmıqdadır.

Hökumətin binəgüzərliqinə görə polis tərəfindən mərkəzi elektrik mövqiyi [stansiyası] işğal edilib, baş utaralə işə sürü etmişlər [başlamışlar] və bu gündən etibarən işçilər dəxi buraxılacaqdır. Dünən şəhərdən Azərbaycan ordusunun qoşun hissələri musiqi ilə bərabər şəhərin küçələrini gəzib və Azərbaycan istiqlaliyyətinə səmimi-qəlbədən xidmət edib, son nəfəslərinə qədər onu müdafiə və mühafizə etməyi vəd ilə qəsəm yad etmişlər [and içmişlər].

Hökumətin binəgüzərliğı ilə şəhər idareyi-örfiyyəyi-əsgəriyyə [hərbi fəvqəladə rejim] altında elan edilmiş və əsayış-ümumiyyə rəxnə salmaq istəyənlərin dərhal tövqif və şiddətlə cəzaya düğər ola-caqları elan edilmişdir. Həqərdə olduğu kimi, mədən dairələrində dəxi lazımi tədbirlər ittixaz edilib [tədbirlər görülüb], nizam və əsayış hökmfərməkdir. Rus yoldaşlardan dəxi bəziləri işləməyə başlamışlardır. Bəzər, dükən, ticarət və qeyri işlər adı üzrə davam edib, hökumət müəssisələri isə fəvqəladə hərəkət və fəaliyyət göstərməkdədir.

Müvəqqəti müdir:
Hacıbəyli Üzeyir

TRANSLİTERASIYA İLƏ BAĞLI
QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Hökumət elanı

“Rusiya savdepiyası”: Rusiya Deputatlar Soveti; məcazi mənada Sovet Rusiyası.

Tətili-ümumi

“6 may 1919

Əmələ yoldaşlar!": qəzətd

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 9 may (Cümə günü) tarixli 176-cı nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

ARŞIN MAL ALAN

Hökumət Teatrosunda axşam tamaşası

Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy Hacıbəyli Qardaşları Müdriyyəti

Cüma günü şabanül-müəzzəm ayının 8-də 1337-ci sənə (mayın 9-da 1919-cu ildə) Müdriyyətin artıskası Qəmar xanım və artistləri Hacıbəbəbəyov, Narimanovun şərafına (bənefsinə) bu mövsümdə axıncı dəfə olaraq mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır Üzeyir bəy Hacıbəylinin yazmış olduğu məşhur **“Arşın mal alan”**.

Biletlər indidən bənefis qiymətinə teatrın kassasında satılmaqdadır. Tamaşa başlanacaq axşam saat 8-in yarısında.

QİSMİ-RƏSMİ

[RƏSMİ HİSSƏ]

Elan

Mayısın 8-də şəhər küçələrinə böylə elannamə yazpıdırılmışdı:

Zaqafqaziya əhalisinə

İngilis Hökumətinin Zaqafqaziyanı işğal etməkdə məqsədi barəchi-zir [aşağıda] bəyan olunur.

Əvvəla, Düvəli-Etilafiyə [Antanta dövlətləri] ilə Türkiyə arasında münaqış mütarikənamə əhkamının mövqeyi-təbiqə qonulması [imzalanmış atəşkas müqaviləsi hökmlərinin təbtiq edilməsi]; saniyan [ikincisi], hal-hazırda hüddud məsələləri ilə məşğul olan Sühl məclisinin qərarı-qəti ittixazı-nadək [qəti qərar qəbul etməsinə qədər] məmlikətdə əmniyyət və intizamın təminidir.

Binaanileyh [ona görə], zeylində [aşağıda] vəqə imza edən Zaqafqaziyaada mövcud ingilis qüvəsi [qüvvələri] Baş komandanı barəyi-fərman elan edirəm ki:

Nizam və intizam dairəsində yaşamaq və qəbil olduğu qədər əhvali-təbiiyə təqib etdikləri [həmişəki, təbii halda məşğul olduqları] işləri ilə iştiqal etmək [yaxud bunlardan hər kəsin vəzifəsidir. Bu nöqtələrə riayət olunduqca, ingilis, yaxud Müttəfiqin qüvasına [Müttəfiqlər ordusuna] qarşı heç bir xüsumət [düşmənçilik] göstərilmədikcə ingilis qüvəyi-əsgəriyyə idarəsi tərəfindən heç bir müdaxilə vəquq bulmayacağı kimi, həyatları təhlükədə bulunmayacağı və sərbəstiyi-şəxsiyyətlərinə və mallarına [hayat və mülk toxunulmazlıqlarına] riayət olunacaqdır. Məməfiş [bununla belə], fəvri-vəzifədə əhməl edənərlər hərbin icab etdiyi icabatından [məcburiyyətlərindən] dolayı mücazəti-tərhibiyyəyə [çəkindirici cəzalar]lra düşər olacaqlardır. Söylə ki, ingilis, yə Müttəfiqin qüvasına və yaxud bunlardan bir fərdinə qarşı və düşmənlərimizə yardım edə biləcək səfərbərlik iqa [etməyə, həyata keçirməyə] və ya iqaşına təşəbbüs edənərlər və dəmiryollara, körpülərə, teleqraf və telefon tellərinə, qəbili-istəmal [istifadəsi mümkün olan] sulara və əsgəri malməmaləyə [hərbi ləvazimata], kima aid olursausun, mövcibi-hüzzər olanları bəy elannəmənin əhkamına müqəyyir [hökmlərinə zidd] hərəkət edənərlər divani-hərbi-ərifica [hərbi fəvqəladə məhkəmə tərəfindən] müəhkimə olunaraq cürmünə [işlədiyi cinayətə] görə icab edən edam və ya başqa bir cəza ilə təciyyə olunacaqlardır [cəzalandırılacaqlar].

Zaqafqaziyaadakı ingilis qüvəsi Baş komandanı

Qarargahı-ümumi [Baş qarargah]

20 mart 1335 / 1919

General Miln

HACI-TƏRXANDA

Sosialistlərə töhfə olmaq üzrə Hacı-Tərxandan [Həştərxandan] alınmış olan bir məktubdan şəhərin halını göstərən bəzi yerlərini təqdim edirik. Məktub şabanın 3-də yazılmışdır. Sahibi-məktub yazır ki:

“Şaharda ümum dükənlər Bolşevik Hökumətinin əlindədir, heç kəsini dükənə malik olmaq və əlverişli etməyə ixtiyarı yoxdur. Gizli satanları da gülləbaran edirlər. Şaharda nəhayət dərcə siddətili naxosluqlar hökmfərmədir [höküm sürməkdədir]. Bolşevik hökumət dükənlərindən malları bəy qiymətlə satırlar: onun putu 2000 manat, qəndin girvənsəsi 250 manat, at 30 manat, yağı 150 manat girvənsəsi, sair şeylər də bu qərar ilə. Bu yaxınlarda Şura Hökuməti əleyhinə üsyan etmişlərdir. Fəhlələr nümayiş edərkən hökumət onları gəmi topları ilə qarşılayıb 30 minə qədər fəhlə [o cümlədən bir çox arvad-uşaq] qırımlışdır. Müsədima [toqquşma] Polis körpüsü adlı körpü yanında olmuşdur. Körpünü də yandırmışlardır.”

İştə, tətillilər bizim nəftimizi bu bolşeviklərlə mala dəy-işib ucuzluq etmək istəyirlər. (?)

QAFQAZIYA CÜMHURİYYƏTLƏRİ KONFRANSI

Mayın 8-də Cənubi Qafqaz cümhuriyyətləri nümayəndələrinin ikinci iclası vəqə olmuşdur. Həman iclasə Şimali Qafqaz Cümhuriyyəti mürəxxəsələri Aslanbək Butayev, Əliخان Kantemir və Nurəddin Penzulayev yetişib iştirak etmişlərdir. İclasə sədarət edən Xan Xoyski həzrətləri konfrans naminədən Dağıstan Cümhuriyyəti mürəxxəsələrini [nümayəndələrini] təbrik və təhniyyət edərək [qutlayaraq], Şimali Qafqaziya ilə Cənubi Qafqaz arasında siyasi və iqtisadi cərəyanların bir olmasını irəe edirlər [göstərilir].

Sonra sədr həzrətləri Dağıstan və Şimali Qafqaz öhdəsinə düşmüş ağır təcrübələrin bütün Cənubi Qafqaz millətləri içində bir təsir oyağıdığını işarə ilə dağıstanlıların Cənubi Qafqaz cümhuriyyətləri ilə ittihad və ittifaq eyləməsinə yeni bir qüvvət bulacaqlarını itminanlı [inamlı] bir lisanla bəyan edirlər.

Əliخان Kantemir həzrətləri isə cavab olaraq Cibaliyyun İttihadı Cümhuriyyəti [Birleşmiş Dağlılar Respublikası] tərəfindən konfransı təbriklə, Dağıstan Qafqazianın ayrılma bir hissəsi olduğunu və dağıstanlıların Cənubi Qafqaziya ilə daha sıx rabitələr arzusunda bulundurlarını məlum edirlər.

Sədr Xan Xoyski həzrətləri konfransın programına keçərək bəyan edirlər ki, konfransın iştiqalatı [məşğuliyyəti] aşağıdakı qərar üzrə olacaqdır:

1. Dəmiryolu işi;

2. Post-teleqraf işləri;
3. Maliyyə işləri;
4. Gömrük məsələləri;
5. Mal dəyişməki;
6. Hüddud məsələləri;
7. Qafqaz cümhuriyyətlərinin yek-digərinə [bir-birini] təsdiq etmək məsələsi;

8. Qafqaziya cümhuriyyətləri istiqlalını müttəfiqən [birgə] müdafiə etmək məsələsi;
9. Cümhuriyyətlər istiqlalı əleyhinə sui-niyyət [terror; cinayət] və təcavüzlərin önünü almaq məsələsi;
10. Seyfiyyəlik [vaylaşlıqlıq] məsələsi;
11. Qaçqınlar məsələsi;
12. Ədliyyə və hüquq işləri.

Sonra sədr əfəndi bəyan edirlər ki, proqramın 6-cı məd-dəsi hüddud məsələsinə qəti surətdə həll və fəsl edənə [başə çatdırana] kimi müvəqqəət olaraq nə yol və nə təriq ilə hüddud məsələsinə həll etmək üçün çarələr aramağa razılıq əmələ gəlmişdir.

Yuxarıdakı məsələlərə baxmaq üçün altı komissiya təşkil edilmişdir:

1. Hüddud məsələlərini həll etmək, çarə aramaq komissiyası;
2. Dəmiryollar və teleqraf işlərini yoluna qoymaq komissiyası;
3. Maliyyə məsələləri komissiyası;
4. Siyasi məsələlər komissiyası;
5. Ədliyyə və hüquq məsələləri komissiyası;
6. Qaçqınlar məsələsi komissiyası.

[Xəlil bəy] Xasməhəmmədovun təklifi ilə köçərilər məsələsi üçün yeddinci bir komissiya daha əlavə olaraq təşkil edilir.

Konfransın həyəti-rüəsasına [rəyasət heyətinə] Dağıstan Cümhuriyyəti tərəfindən Əliخان Kantemir həzrətləri seçilmişdir.

DAĞISTANDA BÖHRAN

Bakıda mövsuq istixbaratımızla [aldığımız etibarlı xəbərlərlə] bərabər, bəzi rusca qəzetələrin də yazdıqlarına nəzərən, bu günlərdə Dağıstanda bir böhranı-idarı [idarə böhranı] vəqə olmuşdur. Zira bu son günlərdə əhalidə hökumətə qarşı böyük həyəcanlara bəis bir çox ələim [əlamətlər] görülmüdü. Çünki hökumət[dan], bir tərəfdən daxili qarğışıqlıqlara əhəmiyyətsizliklə bərabər, xarici düşmənlərlə dəxi təmas və münasibətdə bulunmaq və mül-təli [aldatmaq] ilə övəqəti [vəziyyət] keçirməkədən başqa bir nəticə çıxmayırdı.

Şimdiki idarəyə gəlincə, xəbər əldığımız görə, müvəqqəətən məlum Qarakəli Şeyx Əli Hacınin təhti-əmmiyyətində [həzrəti altında] bulunur və həman məşru [qanuni] millət vəkllərinin cəlbəi ilə tərz-i idarəsini bilmüzakirə [müzakirələr nəticəsində] təyin edəcəv və lazım gələndə icraat və münasibətdə bulunacaqlar. Hər halda, ümüdvəram ki, yeni bir həyati-ictimaiyyə [ictimai həyat] meydana gəlmış olacaq və mütləqə bütün ciddiyyətlə düşmənlərə qarşı qonacaqdır. (Var olsun milli hökumət!) Məlum Nəcməddindən başqa Şeyx Uzun Hacı və sairələr də bunlarla müttəhid [birgə] və bərabərdirlər.

Şu halda etiqadım budur ki, bundan böylə hürriyyət gənəşi bir daha tutulmayacağı və hər tərəfdə tənvir edəcəkdir [parlayacaqdır]. Yalnız bir nöqtə vardır. Kaməli-iztirabla [böyük iztirabla] ixtar [xəbərdarlıq] edirəm ki, Dağıstan Hökuməti hər daıma bugünkü cahangir [imperialist] hökumətlərlə əlaqədar olduqları kimi, qonşu hökumətlərlə də qəvi [güclü] bir münasibətlə təşriki-məsəidən [əməkdaşlıq etməkdən] qəfil olmasınlar. Çünki böylə zamanlarda qardaşdan başqa əğrinə əhə edəmməz, xüsusən bugünkü islam hökuməti bulunan Azərbaycan türk hökuməti beş-on sənəlik hökumətlər qədər təməli qurmuşdurlar. Tərbivəyi-təmməsini görmüş [tam yetişmiş] gənc və ziyalılar dəxi bütün ciddiyyətlə millət üzərli [gənc] çalışmaqdadırlar. Zəmin də onlara hər vəchi ilə müsaiddir. Söylə ki, ünsürü [əhalisi] ilə lisanları bir sərkərdələr [başçılar] isə fikirləri münəvvər, müqtədir bulundurları kimi, olduqca əhvali-hazirasına [müasir şəraitə] görə siyasətə vaqifdirlər. Sərvətləri, məşallah, var və icabında [yeri gələndə] paxıl da deyildirlər. Zira, dinimizlə qənimiz bir həyatımızda günümüzü bir. (Bir oğlu bir.) O halda lazım gəlir zənnimizəym ki, hər iki tərəfdə də birər istixbarət [xəbərləşmə, rabitə] odaları həman açınırlar.

Gələlim müəmileyhi-zati-möhrtəmar [adi çəkilən möhtərəm şəxs] Şeyx Əli Hacıya. Fəqir bəndələri də eyni onu görüb və yaxından tanıdıqım üçün bir bu qədər tərcümeyi-halını zikr etməyi əvəs görməyirəm. Dağıstanın bugünkü üləmə və məşayixindən [din alimlərindən və şeyxlərindən] birincisi[ş] olub, vəqur [və] səmut [vəqur] və təmkinli, əzdanışandır. Avropalılardan ziyadə həyati-ictimaidə insan mövqeyi ilə qədrini təqdir edər, mümkün olduqca qovğa və fitnədən çəkilir, daima səburla hərəkət edər və bugünkü əvəmlərin [xalqın] etimadına və övhədzə-zamanıdır [zəmanəsinin yeganə, tərzi-bərabəri olmayan şəxsiyyətidir]. Etiaqdan budur ki, məsləki icabatından [tutduğu yolum şərtlərindən] olaraq islamlar arasında çən tökülməməsi üçün əvvəlcə sosialistlərlə münasibətdə bulunmaq həsəbi ilə [səbəbdən] bolşevikliyə nisbət edirlərsə də [bolşevik olduğunu zənn edirlərsə də], bu zat heç bir mənə ilə bolşevik demək nə demək olduğunu da bilməyir və qəbul etməz də. Bəzən heyran edərək [təəccüblənərək] bolşevik nə demək olduğunu ətrafından sual və istizah etdiklərini də [sorusuqlarını da] görmüşlər. Kəndisi hər sinifdən müstəqim müşavirlərlə iş görmək arzı edər və bugünkü hərəkətdə də məşhur bolşevik düşməni Hacı Uzunla bərabərdirlər və proqramları da bundan ibarətdir ki, son nəfəsinə qədər vətən istiqlalıyyətini müdafiə edəcəklərdir. İstər xaricdən bolşevik olsun, istər mənşeyik olsun, demək ki, məşru [qanuni] bir haqqaniyyət [haqlılıq, ədalət] dairəsində bulunurlar. O halda cahangir hökumətlər əsgəri nümayəndəsi bunlara nə kimi müəvənət və iqdəmətdə bulunacaqlarına intizar edəriz [na kimi kömək edəcəyini və hansı addımları atacağını maraqla gözləyirik].

Dağıstanlı: Racab oğlu Osman Nuri

TƏTİLİ-ÜMUMİ

Tətil haqqında

Bakı Fəhlə Konfransı Azərbaycan zəhmətkeş demokratiyasını tətilə dəvət edib həqiqətləri ötmək istəmişdir ki, bu həqiqətlər üzərinə sinfi mübarizənin son tədbirləri təbtiq edilmişdir. Mayın 6-da Fəhlə Konfransı tərəfindən buraxılan dəvətnamədə deyilir ki, tətil olmalıdır, çünki neft kənara qıxmıdığından iki gündən sonra anbarlardan daşib şəhərin küçələrində axacaqdır və Azərbaycanın manatının qiyməti sıfır dərəcəsinə enəcəkdir; hargah təzlik-lə Həştərxan bolşevikləri ilə siyasi və iqtisadi münasibət başlanmasa, minlərcə fəhlələr acından öləcəklərdir. Bu gurultulu yalanlar ən yüngül bir təpikdə belə təhəmmül etməz [dözməz].

Hər bir zamanda təhqiq ediləcək həqiqətlər bunlardır: Bir neçə gün bundan iləri Dəmiryol və Ticarət, Sənəat Nəzarətləri, neft mədəcilləri nümayəndələri, Azərbaycan Dəmiryollarının ticarət və xidmətləri nəçəlniki iştirakı ilə hökumət surası vəqə olmuşdur. Bu şurada Bakı neftinin kənara çıxması üçün mümaniatların [məneələrin] səbəbi müzakirə edilib aşkar olmuşdur ki, neft mədəcilləri firmaları neftin Bakıdan qıxmıyadın saqınırlar. Çünki, əvvəla, bazar qiymətlərindən xəbərdar deyildirlər; ikinci: göndərilən malın başına nə gələcəyindən mütməin [arxayın] deyildirlər; üçüncü: mal mübadiləsi fəvqəladə müşkülətə düşər olur.

Bu üç mümaniat bu tövr rəf edilər [aradan qaldırırlar]: Birinci: Batumda bir ticarət agentı qoymaq ki, bunun da vəzifəsi malların bazar qiymətləri haqqında Bakı birjəsinə xəbər vermək olsun.

İkinci: göndərilən malların vaxtli-vaxtında təhlükəsiz öz məhəllinə [yerinə] çatmasını təmin etməkdən ötrü bir çox adamlarla sazış əqd edilsin [imzalanınsin]. Üçüncü: surada iştirak edən hökumət üzvləri neft mədəcillərinin bir təkl mal dəyişmək işində deyil, arzularını müdafiə etməyə vadə versinlər.

Nobel qruppası nümayəndələri rəsmi surətdə xəbər vermişlər ki, yuxarıdakı mümaniatlar rəf edilən kimi [məneələr aradan qaldırılan kimi] onlar Qafqaziya-Zakəspik-Nomorski-Volqa, Cənubi Zamarskoy və Zaqafqazski-Baltiyəki bazarlarına əqd edilən müqavilənamələr şəraitli ilə nefti yükləyəcəklərdir. Bu şərait mövcubincə [bu şərtlərə əsasən], bir təkl paroxod şirkətləri dəmiryolsuz və neft-yolusuz Azərbaycanın tələbatına görə üç milyon yarımlı put gəmi tonnağı neft yükləməsi vəqüzər edilməsinə [öhdəlik götürülməsinə] söz verməlidirlər.

Böyləliklə, rezervlərə cəm edilmiş olan neftlər Bakı küçələrinə tökülməyib, xaricə və məhəlli bazarə buraxılacaqdır. İndilikdə Bakıda olan neft mövcudu Azərbaycanı ticarətinin maddi iflası ilə təhdid edir deyil, biləks [əksinə], bizim vətənin gələcəyi üçün möhkəm bir özüll təşkil edir. Hələlikdə qiymətsiz görünən pullar az bir zamanda sonra qiymətli olaraq dünya bazarlarında möhkəm bir vəziyyət alacaqdır.

Əmələ Klubundan tələqin edilən Hacı-Tərxan[la] əlaqəni Azərbaycan demokratiyası əməli bir vəziyyətə salacaqdır. Nəticə etibarilə Fəhlə Klubunun təklifini böylə formula edəcək olar:

1) Hacı-Tərxan bolşevizmi pişdarları [başçıları] ilə Bəhri-Xəzar vasitəsilə əlaqəyə girmək ingilislərlə əlaqəmizi kəsər, Şura Rusiyanı dəmir mənəgəə arasına salan acılıq əblukası [blokadası] biza də təbtiq edildir.

2) Acıyın Hacı-Tərxan ki, orada onun putu 1800 manata, tənbəkinin girvənsəsi 250 manata, manufaktura və əyaqqabıdan əbədən məhrum olan Hacı-Tərxan biza nə vəərə bilər? Bəli, oradan güclü [çox miqdarda] qiymətsiz Kerenki pulları gələrlər, onsuz da müşkül vəziyyətdə olan fəqir-fuqəranın ərzəğini alıb aparar.

Bolşeviklər bilatərəddüdd [tərəddüdsüz] hal-hazırda əsudalıq içində olan Azərbaycanda qanlı müsədima [toqquşma] və siyasətdən itxilaf və küdürət salar. Öylə dəhşətlər salar ki, onu Bakı proletariəti görməmiş deyildir. Ağıl və mən-tiqədən kənər və baş tutmamış, bir çoxlarının xoşuna gəlməyən və əsasən də heç bir şeyi olmayan bu tətildən məqsəd olduv ki, Azərbaycan demokratiyasını bolşevizmin qanlı pəncəsinə salsın.

Bakı demokratiyasının idraklı hissəsi Azərbaycan[ın] neftdən başqa o qədər hər növ zəruri şeylərə dövləti və bə-rəkətlə və indilikdə olan fəhlələrin iki miqdarnı doyurda bildiyini bilərək, bolşevik agentlərinin fitnə və fəsad çıxarmaq niyyətində olduğunu da hiss edərək, tətili sindirdi. Bununla aşkar etdi ki, ən yaxın zamanlarədək əhali arasında etibarlı olan bolşevik şüərləri əsəri-həyatiyyətin [hayat nişənsənin] qeyb etmiş, əhəmiyyətini itirmiş və öylə bimanə və güllünc bir hala gəlmişdir ki, mərhum Dövlət Dumasında Purişkeviçlərin həyqırtlarını yad edir.

Alınmış olan ən mövsuq [etibarlı] xəbərlərə nəzərən, hal-hazırdakı tətil Moskvaədən göndərilmiş olan Şura Hökuməti agentlərinin ali ilə hazır edilmişdir. Bunlara Şura Hökuməti tərəfindən külli məbləğ verilmişdir, təinkü bu səyədə Azərbaycanda olan siyasi həyata maneə olsunlar. Bu da Fəhlə Konfransının külli məbləğ buraxması ilə təsdiq edilird.

Gəmilər işləyir

Dünəndən etibarən “Demosfen”, “Armeniya”, “Əliakbar”, “Vladimir” və “Merkuri” gəmiləri səyrə başlamışlardır.

Eməlatxana

Dəniz mantaqəsi adı ilə məruf [tanınan] hissədəki eməlatxanalarda əməllər dünəndən etibarən işə şüru ilə [işə başlamaqla] tətili tərk etmişlərdir.

Etirazlar

Tətil Komitəsi (Staçkom) məlumatının növbəti nömrəsində hökumət məmur və xidmətçilərinin də tətilə iştirak etdikləri haqqında xəbər nəşr edilmişdir. Hökumət idarələrinin bəlaistisna [istisnasız olaraq] işlərinə davamı bu xəbərin əslisiz olduğunu sübut etməklə bərabər, hökumət xidmətçiləri bilafərq-i-milliyətt [milliyyət fərq olmadan] bu əsassız xəbəri təkzib etməyi lazım bilirlər. Bütün xidmətçilər gələcəkdə də işlərinə davam edəcəklərini vəd ilə bu kimi əsassız və fitnəli xəbərlər nəşr edən Staçkomu bəyənə-etiraz edirlər. Hökumət xidmətçiləri hazırkı tətilin siyasi bir əvan-

tura olduğunu gözəlcə düşündükləri üçün bilafərq-i-milliyətt bu tətilə ancaq nifrət nəzəri ilə baxa bilərlər.

İmzalar

* “Mərkəzi Tətil Komitəsi xəbəri” qəzetəsinin növbəti nömrəsində denilir ki, Dövlət Qulluqçuları İttifaqı tətil etməyə qərar vermişdir. Bu münasibətlə Məsai Nəzarəti [Əmək Nazirliyi] xidmətçiləri elan edirlər ki, Məsai Nəzarəti xidmətçiləri bilafərq-i-milliyətt öz xidmətlərində davamla vəzifələrini ifa etməkdədir.

Dəmiryolunda

Azərbaycan Cümhuriyyətinin Türlük və Məabir [Nəqliyyat və Rabitə] naziri [Xudadad bəy] Məlikaslanov ümum dəmiryol əməllərinə müraciətdən məlum etmişlər ki, bu vaxta qədər əməllərin bütün iqtisadi tələbatını hökumət qəbul edib onların ehtiyacını rəf etməyə [aradan qaldırmağa] çalışmışdır və bundan sonra dəxi çalışacaqdır. Bunu nəzərə alaraq, bəzi şəxslər tərəfindən elan edilmiş olan tə-tilə iştirak etməməlidirlər. Hərgah əməllər tətilə iştirak edərlərsə, onlar qulluqdan əzi [kənər] edilib və Azərbaycan Cümhuriyyəti torpağından ixrac və sürgün ediləcəklirlər. Əməllərlə tətilə təhrik edənərlər hərbi məhkəməyə veriləcəklərdir.

Roxlinin azad edilməsi

Dünən hökumətin binəgüzərliyi [sərəncamı] ilə srağəğün həbs edilmiş olan mənşeyikərin pişrovu [lideri] Roxlin həbs-dən azad edilmişdir.

Mətbəələrinqapanması

Hökumətin binəgüzərliyinə görə, dünən şəhərdəki hökumət mətbəələrindən siva [başqa], ümum mətbəələr qapanıb və möhürlənmişdir. Həmin binəgüzərliq müvəqqəti olaraq bəzi şəxslər tərəfindən hökumət əleyhinə vəraqələr çap edilməsinə imkan verməmək qəsdı ilə icra edilmişdir.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Silah tutulması

Dünən gəncə Yavenni portdan altı dənə top, pulemyot və külli miqdarda fişəng, marmı, barıt və sairə tutulub qalabəyi [komendant] idarəsinə gətirilmişdir.

Pul tapılıbdr

May ayının 5-də Nikolayevski küçədə Hacı Aslan Məcidovun “Səms” əşbəzخانında müştərilərdən birisinin 150 manat pulu düşüb qalmışdır. Pul sahibi pulunun nişanını deyib oradan apara bilər.

Məhkəməyə cəlb

Üçüncü uçastok pristavının müavini Cahangir Əliməhəmmədov Azərbaycan İstinaf Məhkəməsi müddai-ümumisinin [Məhkəmə Palatası prokurorunun] binəgüzərliyi [sərəncamı] ilə xidmətindən sui-istifadə etdiyi üçün məhkəməyə cəlb edilmişdir.

Dvornik, dəftər və fənarlar haqqında

Bakı qalabəyisi tərəfindən edilən binəgüzərliyə görə, ümum ev sahiblərinə, restoran, məhmanxana, karvansara, evini kirayə verən icarədarlara dvornik [dalandar], dəftər, fənar saxlamaq əmr olunur. Məzkur [deyilən] şəxslər hər bir müəsaif və kirayəçini haqqında 24 saat zərfində qalabəyi dəftərxanasına lazımi və müfəssəl məlumat təqdim etməyə məcburdurlar.

Hədisət

Bakı qalabəyisi [komendantı] qubernatora məlum edir ki, neçə gün bundan əqdəm [qabaq] Krasnovodski küçədə məşhur quldur Dətiyev ilə millislər arasında atışma vəqə olub, 5-ci uçastok okolodnoçisi [sahə rəisi] 6-cı uçastok müvəqqəti pristavı Ramazan bəy Mirzabəyov böyük cəsərat göstərmiş, yarımlı saat quldurla atışdıqdan sonra qulduru ağır surətdə yaralamışdır. Quldur xəstəxanaya aparıldıqda yolda vəfat etmişdir.

Ümumi iclas

İşbu may ayının 9-cu cümə günü gündüz saat 10-da [ittihad] məktəbində Cəmiyyəti-Maarifi-İrəniyanını [İranlılar Maarif Cəmiyyətinin] ümumi iclası olub, idarə həyəti intixab ediləcək [seçiləcək] və məərrəməne təsdiq olunacaqdır. Bi-naanileyh [ona görə], üzvlərin məzkur [deyilən] vaxtda bəzi olmaları rica olunur.

Müvəqqəti idarə heyəti

Bələdiyyə İdarəsində

Ümumi tətil münasibətlə bələdiyyə xidmətçilərinin srağəğün iclasları təyin edilmişdir. İclas açılmadan polis nümayəndəsi məlum etmişdir ki, hökumətin əmri mövcub-incə [əsasında] iclas iniqad etməməlidir [baş tutmamalıdır]. Xidmətçilər qubernatorun yanına nümayəndə göndərib icazə almaq istəmişlər. Qubernator xəbər vermişdir ki, iclas o vaxt iniqad edə bilər ki, ruznəməyi-müzakirət [müzakirə gündəliyi] qubernator tərəfindən təsdiq edilsin və həman ruznəməyə də Azərbaycan Hökuməti əleyhinə danışmaq idxal edilməsin. Bundan sonra xidmətçilərin iclası baş tutma-yaraq dağılmışdır.

Sui-niyyət kəşfinə dair

Transliterasiya ilə BAĞLI QEYD VƏ ŞƏRHLƏR
Qismi-rəsmi
“İşləri ilə iştiqal etmək” qəzetdə “iştiqal” yerinə “işğal” getmişdir.

Hacı-Tərxanda

“Şabanın 3-də”: miladi tarixlə mayın 4-də.
“(?)”: sual işarəsi qəzetdə var.

Dağıstanda böhran

Bu yazıda çoxsaylı imla və üslub xətaları var idi; mümkün mərtəbədə düzəltməyə çalışdıq və düzəlişləri bir-bir qeyd etməyə ehtiyac görmədik. Eləcə də bəzi sözlər,

Türk və islamliğa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır.
Dərc olunmayan övraq iadə edilməz.
Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir.
Abunə şəraiti:
Bakı üçün 1 aylığı 20 rubla,
2 aylığı 35 rubla, 3 aylığı 50 rubla.
Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 25 rubla,
2 aylığı 45 rubla, 3 aylığı 60 rubladır.
Elan fiatı: birinci səhifədə sətri 4 rubla, axıncı səhifədə sətri 3 rubla, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 2 rubla.

AZƏRBAYCANDA

Salyandan